

CATALUNYA RELIGIÓ

EDICIÓ SETMANAL | TOTA L'ACTUALITAT A WWW.CATALUNYARELIGIO.CAT | DIVENDRES 18 DESEMBRE DE 2020 | Número 105

PÀG. 4 | RUTH GIORDANO

Salvem el Nadal

PÀG. 7 | PATRIMONI ECLESIAL

Béns religiosos en venda

PÀG. 11 | JOSEP-MIQUEL BAUSSET

El clam de la terra

PÀG. 26 | CÀRITAS BARCELONA

Balanç de l'impacte de la segona onada
de la Covid-19

PÀG. 30 | CLASSE DE RELIGIÓ

Nova proposta per itineraris

PÀG. 42 | M. CARMEN DE LA FUENTE

"La mateixa gent mor al Mediterrani,
Mòria o Badalona"

**Joan Viñas: "M'agradaria menys implicació
de l'Església amb el poder" | PÀG. 15**

Edició paper gratuïta

Mentre duri el confinament, **Catalunya Religió editarem aquesta versió setmanal en PDF** en obert per facilitar la seva distribució.

Us portem a casa l'actualitat religiosa.

www.catalunyareligio.cat/acasa

Reenvieu l'edició setmanal als contactes de les vostres comunitats o amb els butlletins que gestioneu.

Agenda

Consulteu els propers esdeveniments

PÒRTIC

El doctor Viñas explica que a les últimes Jornades de Bioètica els participants -estudiants i metges en actiu- es preguntaven si estan preparats per atendre la mort. Demanaven més formació, que no sigui un tema tabú. Aquesta setmana s'ha aprovat la llei de l'eutanàsia. En seguirem parlant.

SUMARI

4 Panoràmica

"Salvem" el Nadal, per Ruth Giordano
El clam de la terra, per Josep-Miquel Bausset

7 Actualitat

Béns religiosos en venda
Joan Viñas: "M'agradaria menys implicació de l'Església amb el poder"
Càritas Barcelona: "Som un país generós defensant drets però no assegurant-los"
Nova proposta de la classe de religió per itineraris
La teologia valenta de Francesc, en un llibre
M. Carmen de la Fuente: "La mateixa gent mor al Mediterrani, Mòria o Badalona"

45 Recull de premsa

46 La setmana a les xarxes

“Salvem” el Nadal

**PER RUTH GIORDANO
A DES DEL DIÀLEG**

En aquest any tan complex, on mica en mica hem hagut d'hipotecar les nostres petites llibertats, s'ha construït un estat col·lectiu de desil·lusió. Hem arribat a pensar que, fins hi tot, no podrem gaudir del Nadal com sempre. Per això sembla que hi hagi una conspiració per “salvar” el Nadal!!

El que em pregunto és quin Nadal hem de “salvar”?

El dels llums i les garlandes dels carrers, els centres comercials, els àpats copiosos, els regals bescanviables, les compres compulsives.

El d'anar i venir frenèticament, anar a esquiar, les cavalcades, les famílies juntes un cop al any guardant les aparences...

No és que estigui en contra de totes o cadascuna d'aquestes realitats, que en definitiva les hem anat construint per portar una mica de llum i alegria en mig de les tempestes de la vida humana, però el cert és que el veritable Nadal diria que no té a veure gran cosa amb tot això. El Nadal ve a mostrar-nos la veritat de Déu! Res de tot això que hem anat construint d'alguna manera al llarg del segle, sense gairebé adonar-nos-en, és l'essència del veritable Nadal.

D'allò que realment celebrem i volem recordar, la nativitat de Jesús.

Per això, a mi m'agradaria compartir que en aquest temps tan singular on tothom treballa a la seva manera, per "salvar" el Nadal, tenim la possibilitat de recordar que és la **nativitat de Jesús la que ve a Salvar la humanitat**. Que només la seva Llum pot il·luminar-nos enmig de la foscor i únicament la seva presència pot regalar-nos Alegria enmig de temps de tristesa.

"El poble que caminava a les fosques va veure una llum intensa. Per als qui vivien en terres d'ombres va brillar una llum" (Is 9,1)

Vivim temps de foscor, de dificultat on tot el món s'ha capgirat i allò que creiem ben cert ha esdevingut fràgil i vulnerable. Pensem que posar llums led, colors i buscar regals ens portarà llum i alegria a les nostres vides incertes. Però el profeta recorda que els que vivien en la fosca van veure una llum intensa. Una llum que podia il·luminar la humanitat. Jesús és la llum del món, els qui creuen en ell no quedaran en la fosca.

Els bisbes critiquen que la llei de l'eutanàsia es tramita "sense escolta ni diàleg públic"

La Conferència Episcopal Espanyola (CEE) ha mostrat el seu descontent amb els passos que s'han donat al Congrés dels Diputats per aprovar la Llei Orgànica que regularà l'eutanàsia. Els bisbes denuncien que les tramitacions s'han donat de manera "sospitosament accelerada, en temps de pandèmia i estat d'alarma". La CEE ha trobat a faltar un diàleg públic en una qüestió que qualifiquen d'una "ruptura moral". Els bisbes aposten per la inversió pública en les cures pal·liatives i la "proximitat i l'acompanyament integral en l'etapa final de la vida".

CR | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Nou oratori a Manresa per pregar mirant a Montserrat

Recrear un espai de pregària com el que va tenir Sant Ignasi a la Coveta, és a dir, amb vistes a la muntanya de Montserrat. Aquesta ha estat la motivació que ha portat a la construcció del nou Oratori Montserrat, situat als jardins del **Centre d'Espiritualitat Cova Sant Ignasi de Manresa**. L'oratori es va inaugurar la diada de Sant Ignasi, el passat 31 de juliol, tot i que per la situació sanitària, de moment el seu ús ha estat limitat. Es tracta d'un nou espai per al silenci, la pregària i l'espiritualitat. Té capacitat per a unes 50 persones i queda semisoterrat i integrat sota els jardins del Centre.

JESUÏTES | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Publiquen un llibre que recull les darreres descobertes entorn de la creu de Sant Joan de les Abadesses

El Museu Episcopal de Vic acaba de publicar el llibre "El tresor ocult. La creu de Sant Joan de les Abadesses", un volum de 142 pàgines dedicat íntegrament a una de les obres més destacades de l'orfebreria gòtica catalana. L'estudi monogràfic tracta aquest objecte conservat al MEV, des de diferents punts de vista i recull les noves dades aparegudes en els darrers anys com la troballa de relíquies al seu interior durant la seva restauració el 2016-2017 o el descobriment del contracte original de l'obra el 2018 per l'arxiver **Joan Ferrer**.

MEV | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Béns religiosos en venda

El dimarts 15 de desembre **se subhasta una taula gòtica** de la catedral de Barcelona a benefici de Càritas. Una pràctica habitual, subhastar béns religiosos, que sovint genera dubtes al públic general. Es poden vendre els béns religiosos? És normal **trobar en plataformes** de compra-venda elements religiosos de segles passats o amb un alt valor històric-cultural? Podria un particular comprar-hi una talla romànica?

Que dins del mercat de l'art hi hagi béns religiosos que es poden comprar i vendre, això és legal, normal i comú. Aquest és el punt de partida que ens explica **Albert Velasco**, historiador de l'art i antic conservador del Museu de Lleida. "Al mercat pots trobar des d'altars d'inicis del segle XX o finals del segle XIX que se subhasten, fins a peces romàniques i gòtiques. Al mercat hi ha de tot".

Ara bé, en el cas dels béns religiosos, si un no pot demostrar d'on ve, és legal vendre-ho. No és com a l'arqueologia, reconeix Velasco, que requereix demostrar que una peça ha estat extreta del terra abans de l'any 1985 perquè és quan es promulga la llei espanyola de patrimoni. En el cas dels béns religiosos no cal demostrar-ho.

“Un bé que no té procedència coneguda es pot vendre, i per això hi ha infinitat de fragments de retaules gòtics, de peces renaixentistes, de pintures barroques, de talles de Crist o de mares de Déu. Centenars, milers”. El mercat mundial, afirma, “està infestat de peces d’art religiós d’èpoques pretèrites”.

Què hi diu la llei?

Velasco també explica que en la compra-venda de béns religiosos després cal entrar en casuístiques concretes. Imaginem el cas d’un centre educatiu de titularitat catòlica que passa a mans públiques, i l’espai de la capella es dessacralitza i s’utilitza per a usos educatius.

La llei del patrimoni espanyol i la llei del patrimoni català de l’any 1993, totes dues lleis, diuen que l’Església catòlica només pot vendre béns històrico-artístics a ella mateixa o a l’administració. És a dir, una parròquia pot comprar un retaule a una altra parròquia, però no pot vendre els seus béns a un antiquari qualsevol o a un particular. Ara bé, puntualitza Velasco, “pot passar que l’antiquari mateix sigui el comprador dels béns i ell mateix sigui el venedor a par-

ticulars i qui ho ha portat a subhastar a una casa de subhastes, o bé que estigui l’antiquari fent d’intermediari, en nom de la parròquia, o d’una congregació.

I al final el valor econòmic de les peces subhastades no és l’únic que ha de comptar davant els béns religiosos. Aquí entra, recorda Velasco, un segon conflicte, l’històric-artístic. “Una capella, posem per cas, construïda a principis del segle XX, i que ha anat incorporant diferents béns, l’hem de desmantellar tan ràpid quan ja no s’utilitza?”. Hi ha molts exemples a casa nostra. Parlem-ne, demana l’historiador, perquè creu que “s’ha de tenir més sensibilitat amb aquests temes”. Sense anar més lluny, avui dia l’antic edifici del Seminari de Lleida és la universitat, i el que era la capella ara és el bar. “Aquestes coses passen sovint”.

Davant de subhastes o de compra-venda d’art i patrimoni religiós la gent sovint es qüestiona si no és més prudent o lògic que el bisbat de torn es faci càrrec dels elements i intenti preservar-los d’una forma unitària abans de vendre’ls a qualsevol particular. “Em sobta sovint la poca sensibilitat que tenen les diferents parts d’un

procés de compra-venda d’art amb certs espais i certs elements”. Un argument habitual és dir que els elements religiosos s’han dessacralitzat. Això, però, reconeix Velasco, “no està tan clar que sigui ni fàcil ni ràpid de fer”.

En la mateixa línia s’expressa en **Victor Rodríguez**, polític i propietari d’una extensa col·lecció de capelletes domiciliàries que ha anat adquirint en subhastes durant anys. “Hi ha una tònica general de descristianització de la societat, i des d’aquí s’expliquen totes aquestes coses que succeeixen com trobar-te a Internet reliquiàries, talles o elements que són significatius en el món religiós”. En Víctor creu que hi ha una part, culturalment parlant, privada i una altra part pública. I que quan això va lligat a un lloc concret s’hi barregen sentiments, i la transacció no és només una qüestió econòmica.

La disgregació d’un conjunt artístic

Per a ell el problema, si n’hi ha algun, és quan es trenca un conjunt artístic i no pas que es vegui alguna peça d’art religiós. En molts casos les peces o el lloc en qüestió no estan protegides o estan ja dessacralitzades. “Es pot tirar a terra,

és clar, però el que no vol dir és que no hagués d'estar protegit o que no valgués la pena”.

I això està passant. “Passa quan gent particular es ven imatges, quan tanquen convents o monestirs a casa nostra, quan una parròquia decideix vendre algun element o imatge. És una mostra més”.

Quan hi ha una pèrdua d'una capella i es desmantellen tots els seus elements la cosa canvia, creu ell. “Es perd un espai consagrat i es disgrega un fons, un conjunt que ha format una unitat durant més de cent anys, per exemple”. Hi ha gent, però, que abans de vendre-ho prefereix donar-ho perquè les coses religioses compten amb una part també devocional i de sentiment.

En Víctor posa d'exemple el que està succeint des de fa anys a diferents punts de l'Estat Espanyol, on hi ha molts monestirs que tanquen, sobretot de monges de clausura. Sovint les monges, que hi han estat quatre-cents anys de clausura, tenen un fons artístic molt important allà. “De qui és allò?”, es qüestiona Rodríguez. Mentre les monges hi habiten, reconeix, és d'elles, però un cop marxen a qui pertany? “La

gent del poble potser també s'ho sent seu perquè aquell monestir porta set-cents anys allà i han posat diners amb col·lectes o campanyes. Hi ha un debat obert sobre si les monges tenen dret a endur-se mares de déus que potser són la patrona del poble. “Moltes vegades allò queda allà, d'altres s'ho enduen, ho venen. Què passa amb el que les monges deixen o s'enduen?”.

El context jurídic i legal de cada moment

L'Església llavors no pot vendre béns religiosos? Velasco afirma que l'Església ho ha fet en molts moments i ho continua fent, ja que en cada moment prima el context jurídic i legal. “Si tu tens una peça al mercat i no pots demostrar d'on ve, ni saps quan s'ha venut, aquella peça és legal. El que no podem fer és que amb la llei que tenim vigent ara, la de l'any 1993, anar a l'església d'Erill per exemple, al Pirineu, i vendre's la imatge gòtica, no, perquè la llei no ho permet”.

Una altra cosa diferent és que l'any 1907 un antiquari passés per allà i la comprés. La llei llavors sí que ho permetia, i per això ens trobem

aquests béns religiosos circulant en el mercat. “Pel fet de ser béns antics i religiosos no han de ser vendes il·legals. S'ha de poder demostrar que la venda ha estat il·legal, i el problema és que la majoria de béns religiosos han sortit de les esglésies i dels monestirs en situació legal, abans de les lleis del '85 i del '93, es podien vendre i ara seguir comprant”.

A Barcelona hi ha molts col·leccionistes històrics que moren i els hereus venen la seva col·lecció d'art. “Són col·leccions fetes abans de la promulgació d'aquestes lleis. I tot el que són els béns religiosos de l'Església està regit per la llei de patrimoni històric espanyol i català”. La llei expressa que l'Església catòlica no pot disposar lliurement dels seus béns patrimonials. “Això està escrit per llei i apareix ja explícitament als acords bilaterals entre l'Estat Espanyol i el Vaticà de l'any 1979”. Aquesta és una de les qüestions també per les quals l'Església catòlica té incertituds fiscals, explica Velasco, “perquè se l'ha perjudicat en el tema de les propietats”.

BON NADAL?

BON NADAL Però per a tothom

Fes que Nadal entri a totes les llars

El 30% de les
famílies no tindran
una llar digna on
poder celebrar
aquestes festes

**FES EL TEU DONATIU
CADA GEST COMPTA**

www.caritascatalunya.cat

ES69 2100 5000 5802 0008 9517

CODI BIZUM: 38031

El clam de la terra

PER JOSEP-MIQUEL BAUSSET
A DEL SANTUARI ESTANT

Aquest va ser el títol de la conferència (que vaig poder seguir en directe **per internet**), que el jesuïta valencià **Jaime Tatay**, professor de la Pontificia Universitat de Comillas, va fer a la Facultat de Teologia de València el passat 10 de desembre. La conferència del pare Jaime Tatay, l'última del curs de Formació Permanent, 2020-2021, va ser molt interessant i per això vull fer un resum del que va exposar aquest jesuïta.

El pare Tatay va començar la seva conferència exposant el tema de l'ecologia i el moviment ecologista, una qüestió, com digué, “nova i

antiga”, ja que el 1970, ara fa cinquanta anys, “les Nacions Unides van declarar el primer dia de la Terra”. I és que ja aleshores, “es va prendre consciència que les dinàmiques de l'ésser humà estaven ocasionant problemes, que a llarg termini podien ser molt greus”, com “la contaminació i els seus efectes perniciosos sobre la salut, el problema de la pèrdua d'espècies, la desforestació, la sobrepesca o l'erosió”. Com recordava el pare Tatay en la seva conferència, “aquestes qüestions es començaren a formular al voltant dels anys cinquanta i seixanta, quan aparegué el que avui anomenem

la consciència ecològica i el moviment ecologista”, amb l'aparició dels partits verds, que van recollir les idees i preocupacions sobre la consciència ecològica.

Com digué el pare Jaime Tatay, “les religions, al principi no van vore amb simpatia aquesta qüestió i miraren amb recel i sospita el moviment ecologista”. I si les religions no van sintonitzar amb el moviment ecologista, també aquest veié en elles, més un enemic que un amic. Aquesta postura de distanciament “anà canviant dins les confessions religioses, amb una

clara evolució els últims cinquanta anys”, com també el “moviment ecologista va variar la seva posició en relació a les religions”. De fet, “ara hi ha una “sintonia” entre el moviment ecologista i les religions, “amb un diàleg profund i fructífer entre l’“actor” ecologista i l’“actor” religiós”.

En el cinquè aniversari de la seva publicació, el professor Jaime Tatay ens recordà l'encíclica *Laudato si*, on el **papa Francesc** ens convida a “escoltar el clam de la terra i dels pobres”.

Després d'aquesta introducció, el professor Tatay ens presentà “set claus religioses, que des de la Bíblia i el Magisteri” ens permeten entrar en contacte amb el moviment ecologista. A més, ens presentà les tres oportunitats (o rep-tes) que planteja “la qüestió ecològica a la fe cristiana: l'oportunitat pastoral, que ens permet accedir a nous areòpags, l'oportunitat teològica, per redescobrir l'Escltura, la Tradició i el Magisteri i finalment l'oportunitat espiritual, per actualitzar la fe”.

Així, el moviment ecologista, que abans es veia com una amenaça, amb el pas del temps s'ha convertit “en una gran oportunitat de tipus

pastoral”, ja que “és com un gran areòpag per acostar-nos a la gent que no és d'Església”.

La segona oportunitat, que el professor Tatay anomenà “teològica”, neix amb les nombroses publicacions en torn “a la qüestió ecològica, des de la Cristologia, l'Escltura o la Història de l'Església”. I és que la Teologia, segons digué el professor Tatay, cada vegada més “està reflexionant sobre la qüestió ecològica”.

La tercera oportunitat és la que anomenà, “espiritual”, ja que cada dia “hi ha un interès creixent per part de les tradicions espirituals, en connectar amb la nova sensibilitat pel medi ambient i per la justícia”. I és que també ha crescut “la sintonia entre el moviment ecologista i alguns aspectes de l'espiritualitat”, com el fet de descobrir el Creador en la creació, tal com veiem “en l'espiritualitat ignasiana o franciscana que inspira la *Laudato si*”. El professor Tatay ens proposà també “set claus espirituals que configuren l'acostament cristià a aquest debat de l'ecologia”.

La primera clau és la “humilitat”, que el professor Tatay contraposà a la prepotència. Per això,

“davant el món creat, amb la criatura a la que se li ha donat la vida”, cal viure amb una actitud humil. I és que “el món creat és apassionant i l'aparició de la vida i l'origen de l'univers” demana una humilitat per part de l'home. Aquesta va ser, com digué el professor Tatay, “l'experiència espiritual” que va viure Job davant la creació (Jb 38-39). Per això, com que “ens esglaiem davant la grandesa de Déu”, lluny de creure'ns omnipotents, les religions han apel·lat a la humilitat.

La segona clau espiritual que ens oferí el professor Tatay va ser “l'agraïment”, pel fet que la vida és un do, com canta Mercedes Sosa o els tres joves del llibre de Daniel (3: 57-88). Per això la *Laudato si*, com ens recordava el professor Tatay, ens demana una “contemplació agraïda del món” (LS 214). Un agraïment que és com “una vacuna contra l'autosuficiència”.

La tercera clau, important en la Teologia i en la societat, segons el professor Tatay, és “la reconciliació”, com ens recorda també la *Laudato si* (66), per així fer possible unes relacions amb Déu, amb el proïsme i amb la Terra. I per això, després de les ruptures estem cridats a la reconciliació.

La quarta clau és la “lucidesa” o també, la “sa-

viesa". El creient està "crídat a ser savi, a ser lúcid", cosa que també fa el moviment ecologista, que ens encoratja a "mirar més enllà de les nostres petites preocupacions".

La cinquena clau és la "sobrietat" o "ascesi", un valor que avui és menyspreat, davant el consumisme desenfrenat. Com deia el pare Jaime Tatay, la sobrietat "és una proposta que no fa gairebé ningú". I pel contrari, les religions ens conviden "a viure d'una manera senzilla, sòbria". Es tracta de viure amb el que és necessari, sense ostentacions. Per això a partir de la *Laudato si*, el professor Tatay ens recordava el "santoral ecològic", amb **Sant Benet**, el pare dels monjos, **Sant Francesc d'Assís**, **Sant Bonaventura**, **Sant Joan de la Creu**, **Santa Teresa de Lisieux** i el Beat **Carles de Foucauld**, citats pel papa Francesc a l'encíclica *Laudato si*.

Concretament el pare Tatay citava Sant Benet, que demanava als monjos "viure en comunitat", amb el característic "*ora et labora*": la pregària, el treball i la lectio, per així compartir una "sana sobrietat" (*Laudato si*, 126). El professor Tatay posava el monjo i la monja de clausura com a "icona de la persona sostenible", perquè viu sobriament,

amb allò que és necessari, sense coses supèrflues. A la Regla Benedictina, són freqüents els consells del pare dels monjos a viure la senzillesa i la sobrietat, sense cap mena d'excessos. Només per posar uns exemples, al capítol 55 de la Regla, Sant Benet demana que cada monjo tingui "dues túniques i dues cogulles, per a la nit i per rentar les peces. El que hi hagi de més és superflu, s'ha de suprimir". El mateix demana Sant Benet pel que fa al menjar, ja que el pare dels monjos vol evitar "sobretot la disbauxa" (RB 39) i tota mena d'excessos. I pel que fa a la ració de la beguda, Sant Benet vol que els monjos beguin vi amb moderació (RB 40). Finalment, pel que fa al treball manual, Sant Benet vol que l'abat tingui en "consideració" la debilitat d'alguns monjos (RB 48). El que demana Sant Benet és que els monjos puguin viure amb un estil sobri i senzill.

La sisena clau espiritual que ens donava el professor Tatay era "l'acció-denúncia" enfront de la indiferència, tan estesa al nostre món. És la "dimensió profètica" del papa Francesc, quan denuncia les injustícies, com feren també els profetes i Joan el Baptista. Per això "les religions denuncien que el medi ambient és un

tema social, ja que si fem malbé la terra, estem perjudicant la gent més pobre".

Finalment, el professor Tatay ens donava com a setena clau espiritual, la "integració", enfront de la fragmentació que vivim. Per això "com a creients estem cridats a integrar" allò que està disgregat. A fer realitat, com un "somni", aquesta integració i així, tindre "una visió de conjunt" per mirar més enllà de nosaltres mateixos i no quedar-nos egoísticament centrats en el propi jo.

El professor Tatay, que imparteix les assignatures Ecologia, Ètica i Doctrina Social de l'Església, Cristianisme i Ètica Social i també Mediamient i Sostenibilitat, va fer en aquesta magnífica conferència a la Facultat de Teologia de València, una assenyada aproximació entre les religions i el moviment ecologista. I per això convido a recuperar la conferència, que es pot visualitzar en l'enllaç de la fotografia d'aquest article.

Nadal al Recinte Modernista

Visita familiar
'Llum, colors
i natura'

Recomanada
per a infants
de 5 a 10 anys

13, 20 i 27 de desembre;
1 i 3 de gener, 11.30 h

Visita
teatralitzada

19, 20, 26 i 27
de desembre;
2 i 3 de gener, 12 h.

Il·luminació
especial
de la façana

23 desembre
– 6 de gener
18 – 21 h

Més informació:

Taquilles i
www.santpau.barcelona

Col·laboren:

 **SANT
PAU**
Recinte
Modernista

LA VANGUARDIA

Ajuntament de
Barcelona

Joan Viñas: “M’agradaria menys implicació de l’Església amb el poder”

Va a un altre ritme, però es manté actiu en el lloc de sempre: com a cristià, **en frontera amb el món**. El metge **Joan Viñas** explica en aquesta entrevista com encara l’etapa de final de vida, després que se li diagnosticués un càncer terminal. En conversa a l’Acadèmia Mariana de Lleida, analitza el paper social i polític de l’Església. Dona orientacions sobre la necessitat d’acompanyar els malalts. I reivindica un major compromís amb la justícia social per part dels cristians.

Joan Viñas i Salas (Mataró, 1950) és casat i pare de quatre fills. Catedràtic de Cirurgia a la Universitat de Lleida, va ser-ne rector entre el 2003 i el 2011. Forma part del patronat de l’Institut Borja de Bioètica i del Comitè de Bioètica de Catalunya. Ha estat president de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya i és membre numerari de l’Institut d’Estudis Catalans (IEC) des de 2010.

A Lleida va ser vint anys delegat diocesà de la Salut, i des de 2011 **presideix** l’Acadèmia Mariana. Va fundar l’Associació de Professionals Sanitaris Catòlics (PROSAC). Ha estat guardonat amb la **Creu de Sant Jordi** (2018) i fa un mes **va rebre** la Medalla d’Honor de la Xarxa Vives

d'Universitats. És autor del llibre *Com viure amb la malaltia des de l'experiència d'un metge malalt cristià* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2018).

Cada vegada es parla més sobre com acompanyar l'última fase de la vida, i sobre com ajudar a fer el dol. Però hi ha espai per presentar el discurs transcendent de la fe cristiana? Què hi ha després de la mort? Com s'ha de plantejar?

Les persones, com a éssers intel·ligents, tenim consciència del passat, vivim el present iensem en un futur. Aquest futur la gent sempre vol transcendir-lo, vol deixar un llegat. El no creient pensa: "Quedarà un record meu, viuré en els altres...". L'oferta de Jesús és que continuem, tenim una resurrecció, no perdrem la identitat, i seguirem tenint una identitat amb contacte directe amb Déu, que és amor, i serem feliços del tot, en plenitud de felicitat, sense les xacres ni els problemes d'aquesta vida. Aquesta és una oferta: la mort no és un absurd, com deia Sartre, no és un final, sinó que és un canvi de dimensió. I això és un acte de fe, t'ho pots creure o no.

Vostè hi creu.

Quan diuen: "Oh, és que no hi ha ningú que hagi tornat". Oh, sí! Ha tornat Jesús i ens ho ha explicat. Però no hi ha ningú més que hagi tornat i ens ho hagi explicat. O creiem en Jesús o no hi creiem. No és una fe irracional, no és demostrable, però sí raonable, perquè dona sentit a la vida.

I dona sentit a l'etapa final de vida, especialment?

L'etapa final de vida d'una persona és un moment bastant important. Jo també m'ho estic prenent així. És el moment en què repasses el que has fet, el que et queda per fer, el que has fet malament, allà on has d'incidir per intentar arreglar el que puguis, dir que estimes a qui no li haves dit mai, demanar perdó. Jo ara em dedico més a la família, perquè amb la feina sempre m'hi he dedicat poc. És una etapa molt rica per viure-la intensament, sabent que tens un temps limitat de vida i, per tant, has de viure cada dia amb més intensitat, amb més ganes i amb més felicitat. Vivint cada dia perquè saps que no durarà massa. El que Déu vulgui. De fet jo ja hauria d'estar mort.

"ALS HOMES I DONES DEL PRIMER MÓN SEMPRE ENS FALTA TEMPS!"

El diagnòstic apuntava un termini més curt?

Un famós oncòleg de Barcelona em va dir un any i mig. En fa sis! Es va equivocar, ben bé. [riu] Per ara el tractament va bé i les cèl·lules canceroses estan controlades més o menys, que no eliminades. Aquest és el problema. Quan la medicina avanci una mica més i es trobi una medicació que mati la cèl·lula neoplàstica, doncs es curarà el càncer. Però ara aquest tractament el que fa és frenar, i per això estic viu. I jo aprofito al màxim el temps. També a mesura que et fas gran hi ha qui diu que pots fer el mateix, però més a poc a poc. Per tant, abans feia moltes coses i ara en faig menys.

Amb el diagnòstic, arriba la presa de consciència de la malaltia i el tractament, veu minvar forces i capacitats. Com va viure aquest moment?

És una riquesa. És poder fer més bé el que fas. Als homes i a les dones del primer món ens falta

temps, sempre ens falta temps! Quan arriba un moment en què no tens tantes coses que t'ofeguen i tens més temps de gaudir-les, temps de mirar el paisatge... És un goig, una satisfacció.

Era una persona molt activa. No costa, desaccelerar?

Jo dono gràcies a Déu d'haver estat durant vint anys ficat, com a delegat, a la pastoral de la salut del bisbat. He llegit molt, he estudiat molt, he anat a moltíssimes reunions, a cursos, a exercicis...

Venia ben entrenat?

No ho sé! [riu] La veritat és que m'ha servit per aplicar-me a mi tot el que jo predicava. A veure si seré capaç d'aplicar-m'ho a mi. I bé, serveix, sí. Valoro mirar per la finestra, veure els ocelllets que passen, és un goig. Aquest matí precisament, els observava i estava meditant.

Amb una mirada més contemplativa?

També, és valorar la vida contemplativa. El 2 de desembre vaig anar a la **presentació del**

llibre *Anacoreta a la ciutat*, de Ramon Prat. A mi sempre m'ha agradat **Sant Joan de la Creu, Santa Teresa**, de fa molts anys. Ens va casar un carmelita i ens va regalar els llibres de Sant Joan de la Creu. Els vaig llegir i els he rellegit. Si tu estàs enamorat d'una noia, t'agrada estar amb ella. Com més contacte hi tinguis, millor. Si veritablement estàs enamorat de Déu i Déu és amor, com més contacte tinguis amb ell, més content estàs, i més bé estàs. Per tant, la vida contemplativa és una mica això. No és perdre el temps. Sempre he procurat a la meua vida tenir estones d'intimitat, sempre, perquè si no la vida se't menja. I ara tinc més temps, tot i que tampoc tant, me'n segueix faltant, no m'avorreixo gens. Estic escrivint, faig xerrades, col·laborant amb parròquies.

Segueix actiu amb els grups de Dol de Lleida?

Ara fa poc hi va haver la Jornada del dol i sí que hi he estat. I aquest mes de novembre, he donat la classe en un **curs d'especialista del dol** de la Universitat de Lleida. Conseqüència de les jornades del dol que tenen la tira d'assistents. Aquest any s'han fet de forma virtual,

però han estat molt bé. I precisament he donat una altra classe al curs de bioètica... Tot això he fet aquest últim mes! Me'n ric de mi mateix perquè hagués fet això més altres coses! Però ja està bé!

I el mes d'octubre, a les Jornades de Bioètica.

Sí, a la Facultat de Medicina. Són les més antigues d'Espanya, promogudes amb el **pare Francesc Abel**. Les fem conjuntament amb l'Institut Borja de Bioètica, que dirigeix la **doctora Montserrat Esquerda**, que és fantàstica! Professora de bioètica de Lleida i també de psicologia. És ella qui organitza les jornades, aquest any sobre **ètica i Covid19**. Un dels temes que s'ha tocat és la mort, amb la doctora **Maria Nabal**, que porta pal·liatius de l'Hospital Arnau de Vilanova, i el doctor **Xavier Balagueró**, que treballa al centre Nadal Maroles, un hospital dedicat a malalts terminals i crònics.

Es van obrir uns fòrums. I és curiós que del centenar d'assistents en el curs, hi ha hagut una allau d'estudiants de Medicina i de metges, parlant de la mort, precisament. "Estem preparats els metges per atendre la mort? Jo no he vist

morir ningú, estic acabant la carrera, m'espanta, no m'espanta, jo només vaig veure morir l'àvia, o se'm va morir l'avi..." Uns debats interessants. Tots demanant que ha d'haver-hi una mica més de formació en relació a la mort, que no sigui tan tabú, que la gent en parli més.

Abans els cossos es vetllaven a les cases. Ara els tanatoris són lluny de les ciutats...

Van posar la paraula tanatori, que vol dir mortuori en grec; per tant, per no posar mortuori, que no queda bé!

Massa fort. Per què ens costa tant, parlar-ne?

Quan tenia les filles ben petites, de 6 o 7 anys, i es va morir un pare carmelita i les vaig portar a veure'l i em van criticar: "Què és això! Les espantaràs!" "Espantaré? Jo no espantaré ningú!". És un fet de la vida, com quan es va morir el meu pare, la nena tenia dos anys o tres, els altres de set, vuit o nou, "anem a veure l'avi mort". I no els ha traumatitzat, als meus fills, ni molt menys!

Però està molt estès pensar que als fills se'ls ha de protegir i estalviar-los aquest "mal

tràngol". Entra aquí quina mena d'educació vols pels teus fills, però això els ajuda?

No els deixes acomiadar, i és necessari i molt millor acomiadar-se, els nens ho valoren molt. Si no, diem "l'avi ha marxat". "Oh, no m'he acomiadat"...

I amb el Covid? Quant de dolor ha provocat el fet de no ser-hi físicament...

Ha sigut una mala política no deixar acomiadar-se als familiars més directes. Ho entenc, per la por i per tot el que hi havia. Igual que no hi havia EPIs ni material, però també te'ls fabricaven. La meva dona ha fabricat la tira de bates amb bosses de brossa i mascaretes. Es podria haver dit: "Porta't l'EPI". Si es vol. Perquè també hi ha hagut famílies que no ho han volgut. Per por. Entrar a veure segons què... Deien: "Mira, ja li farem el funeral". Però els que volen, i no tenen por, acomiadar-se al moment final, poder donar-li la mà, poder estar amb ell, és una cosa molt important. I després també, als primers temps, que no hi havia ni funerals. S'està dient que hi haurà un trastorn col·lectiu, una generació de persones amb un dol difícil degut a tot això.

"EL QUE CARACTERITZA EL SER CRISTIÀ HA DE SER L'HUMANISME"

Aquí entra també l'enginy. Hi ha un bloqueig institucional, que també ho impedeix, però després hi ha el fet de veure com se soluciona. Sant Joan de Déu explicava els acompanyaments amb dispositius mòbils, possibilitant la conversa entre el malalt i la família...

Sí, però no és el mateix. Si no hi ha tauleta, ni mòbil, ni res, ja és l'últim. Estar al costat de la persona que es mor -el teu pare, la teva mare, el teu marit...- és una cosa que es necessita. Ara ja ho fan, et donen un EPI i hi entres. Però ho haurien d'haver previst, com una assistència mèdica més. I aquí es veu el que entens per salut i el que entens per assistència. No és només la part tècnica. Jo era cirurgià. No és allò de dir "has de canviar la vàlvula o l'amortidor". No som cotxes ni màquines espatllades, som persones. És diferent del mecànic. Per mi pot ser una apendicitis més que opero, però per aquella dona és "la" apendicitis, és l'única. I això té un valor

molt important. “Per què està tan nerviosa? Si total, és una apendicitis”. Per mi sí que és una apendicitis més, però per ella no.

En la formació dels metges, està canviant alguna cosa en aquesta consciència més humana? De vegades els pacients es queixen de la fredor amb què se'ls tracta, com un més de tota la llista. És evident que s'ha de posar una frontera emocional, una cuirassa, però com s'ha de treballar per apropar-se a les persones?

Jo sempre he dit que hem de tenir una certa cuirassa, però amb forats. Permeable. Has de tenir una certa cuirassa perquè si et poses a plorar amb el malalt, no li farà cap bé. Però ha de ser permeable, perquè si no és això que dius, que hi ha una fredor... que no pot ser. És l'efecte de la sèrie *House*. Ha estat bastant nociu: no és només tècnica, la part humana a *House* era un desastre. Està demostrat amb enquestes amb els estudiants: als que els hi agradava *House*, tenien menys competències emocionals, d'empatia, eren més insensibles, a diferència dels que miraven altres sèries, com *Anatomía de Grey*.

Com ha viscut la professió de metge des d'una perspectiva cristiana?

Fa molts anys, amb el capellà que ens va casar, el carmelita **Enric Camps**, parlàvem de pràctiques religioses i em va dir: “Mira, el cristià ha de ser més humà que un no cristià; si un cristià és menys humà i se'l critica que és menys humà que el no cristià, és que no és cristià”. Això a mi em va fer canviar. Deia: “Has de fer pràctica religiosa, però!, has de ser més humà”. El que caracteritza el ser cristià ha de ser el seu humanisme. En la professió, hem de ser humans en el tracte amb els malalts, amb el tracte amb la gent, amb tot. I això ho fem per Crist? Sí. Però ho fem perquè som persones. No és allò de dir “m'obliga a fer-ho perquè si no...”. No, no. No és cap obligació, t'ha de sortir de dintre, perquè has assimilat l'estimació de Jesús.

“EL MISSATGE DE JESÚS NO ÉS UN MISSATGE RELIGIÓS”

En un debat recent sobre l'encíclica *Fratelli tutti* del papa Francesc, Victòria Camps,

des del món de l'ètica i la moral, plantejava què aporta d'específic la fraternitat cristiana, respecte la fraternitat laica.

Hi ha un humanisme cristià, vàlid per a tothom. En el cristià pot haver un treball de fe, d'espiritualitat, però això no pressuposa res.

Evidentment. Estimes Jesús, Jesús t'ha seduït, aleshores, voldries seguir el que Jesús fa, i aplicar-ho avui dia. Per tant, l'ajut als pobres, als qui pateixen, intentar tot el que va fer Jesús. Això és el més important. Amb la *Fratelli tutti*, hi ha hagut crítiques de gent d'Església, bisbes i cardenals l'han posat a parir. Precisament, al text del judici final, quan Jesús diu “veniu a mi”, no diu “perquè heu anat a missa, perquè sou seguidors meus, ni perquè teniu fe”. Sinó: “veniu a mi perquè quan estava malalt, quan era pobre...”. No diu “perquè teniu fe en mi i a més a més fèieu això”. No, no! De la fe se n'ha oblidat. Això és l'essencial: tractar bé la gent, cuidar-la.

Les benaurances.

Exacte, i és un plus. Estic d'acord amb el que diu Victòria Camps. Quina diferència hi ha? La

diferència és aquest plus. Ja no dic en temes de començament i de final de vida, però podem entrar en molts temes de dir “no cal que t’hi dediquis tant en aquest, que ja has fet prou, deixa’l córrer”. No, no: “Estima l’enemic”. Aquí el no cristià no hi entra. Hi ha aquest plus. El cristià ha de ser més humà.

De vegades l'Església sembla un col·lectiu més preocupat pels deures vinculats a unes accions de fe explícita, a complir uns rituals, que no pas tot això altre que enfanga les persones...

Aquest és el problema dels que critiquen l'encíclica *Fratelli tutti*.

El papa s'ha oblidat de recordar que els cristians s'han de confessar i han d'anar a missa? Va per aquí la cosa?

Jo no estic en contra de la pràctica religiosa, ni molt menys. A mi m'agrada anar a missa i m'agrada combregar, perquè m'acosto molt més a Jesús. No hi vaig per obligació, sinó al contrari, com un favor. Això que dèiem abans d'estar en contacte amb Déu, des de la medi-

tació, la contemplació. Ara, això no t'ha d'allunyar de la gent ni de fer bé als altres, al revés. Ho diu el Nou Testament: “no vull sacrificis”. O el que diu Sant Joan: “Tu dius que tens fe, demostra'm la fe, jo te la demostro amb les obres”. “Com pots creure en Déu que no veus i no creus en els germans...” El missatge de Jesús no és un missatge religiós. De fet, Jesús criticava com interpretaven la religió els jueus. I desgraciadament l'Església institució ha caigut bastant en el que Jesús criticava.

Per què la institució es deu tant a la norma?

Jo crec que és per por.

A la crítica? A incomodar una part i voler agradar a tothom?

No ho sé, això s'ha de preguntar als responsables de l'Església. Però jo veig bastanta por, a fer un pas. I és que ara tenim un Papa que és únic a la història. Jo no ho havia pensat mai. I jo recordo fins i tot **Pius XII!** I com aquest Papa no n'hi ha cap, és un papa molt pastoral. Ja els hi diu, als bisbes, “sortiu a fora, arrisqueu-vos”; arriscar-se és fonamental.

L'Església ferida...

I la paràbola dels talents. És seguir l'Evangelí! Els crítics diuen que el papa no segueix l'Evangelí, però sí que el segueix! Al revés, són ells els que no el segueixen. En la paràbola dels talents, Jesús està totalment a favor de qui surt a arriscar i a jugar amb els seus talents, que els pot perdre! Aquest és el bo. I el que el guarda, aquest és el dolent. Arrisqueu! Què feu pel llenguatge dels joves? Què fa l'Església per estar amb els joves? Perquè no es tracta ara de fer servir Facebook i Twitter. El llenguatge hi ha de ser, no només que li arribi el missatge per tancar-lo ràpidament. La vestimenta que porta l'Església, que és romana... Jesús anava vestit com tothom. O és que Jesús portava els tirabuiçons dels fariseus o dels sacerdots jueus?

“AJUNTAR ESGLÉSIA I PODER SEMPRE HA ANAT FATAL”

Això forma part d'un llenguatge simbòlic. Hi ha hagut un trencament en la transmissió i la litúrgia més senzilla, la mateixa

eucaristia s'ha fet incomprendibles a ulls de moltes persones...

És clar! Per què els joves, i la gent no tan jove, viu tot aquest allunyament de l'Església? Costa, has de lluitar contra això: quan veus els bisbes amb tota la parafernàlia... Ho has d'explicar molt. I si tu has d'explicar els símbols vol dir que ja no simbolitzen res.

En aquesta línia de contacte amb el món: està tenint l'Església una paraula pel desencís i els trencaments viscuts arran del procés, després de l'1 d'octubre i les seves derivades?

L'Església oficial, desgraciadament, durant el franquisme, va donar gràcies a **Franco**. Havien matat molts capellans i llavors ja no els mataven. Però ajuntar Església i poder sempre ha anat fatal. És el que ha fet mal a l'Església. I pensa que Jesús ja ho va advertir. Té trons l'assumpte! Les tres temptacions de Jesús al desert, aplica-les al que ha fet l'Església i veuràs com ha caigut a les tres. [riu] Això ho diu en **González Faus** que té un **quadern fantàstic** sobre el tema.

Què se'n pot esperar?

L'avantatge és que l'esperit segueix bufant i llavors surten els profetes: **Sant Francesc**, **Sant Ignasi**... Algun deuen haver cremat, però, d'altres els han declarat sants i és fantàstic. Això vol dir que l'esperit bufa.

"UNA COSA ÉS NO FER POLÍTICA PARTIDISTA I UNA ALTRA ÉS EL SILENCI QUE AJUDA AL QUI TÉ EL PODER"

I en el cas del moment polític que es viu a Catalunya?

El poble català ha estat maltractat, mai no ha tingut un estat en mil anys d'història. L'1 d'octubre que es van atrevir a pegar físicament a la gent, inclús a vells; això és molt fort. L'Església està sempre al costat dels dèbils. I aquí hi ha un poderós que és l'Estat espanyol, i uns jutges... Anar a veure la gent a la presó és necessari, és una obra de caritat. "Vine amb mi perquè m'has vingut a veure quan estava a la presó". Són gestos que s'han de fer. I el que està a dalt, que és

un referent, ho ha de fer més que els que estan a baix. Si no, quin exemple dones com a institució? Els que estem a baix, hem d'anar a la presó, hem d'estar amb els pobres. I sí que hi ha hagut sacerdots i bisbes que s'han mullat i es mullen.

L'Església ha de fer política?

L'Església no ha de fer política de partit, partidista. Jo crec que hi ha gent de bona fe a tots els partits. Però una cosa és no fer política partidista i una altra cosa és el silenci que ajuda al qui té el poder. Llavors és una manera indirecta d'ajudar al poder i no és un exemple, això. Jo no soc ningú per criticar ningú. Però si em preguntes, sí: a mi també m'agradaria més implicació de l'Església amb el dèbil, i menys amb el poder. I a nivell Catalunya-Espanya es veu claríssim: és Catalunya, el dèbil.

Això ens porta també a una qüestió orgànica, d'estructura. Amb una Conferència Episcopal Catalana, seria diferent?

Hem de canviar l'eclesiologia. Ja ho deia **Leonard Boff** en aquell llibre *Església: carisma i poder*, que per això **el van cascar** -que ara no el

cascarien-. L'elecció dels bisbes és un tema que s'ha de revisar.

L'Església té els millors pastors que pot tenir?

No m'hi fico, en això. El que dic és que l'elecció del bisbe hauria de ser per part del poble. Com era a l'època dels primers cristians. Als capellans els deien *presbyteros*, els vells de la comunitat. No és un poder sobre els altres, és un servei. Aquest és un quid de la qüestió: l'elecció dels preveres, i ja no dic l'elecció dels bisbes, ha d'estar molt en contacte amb el poble al qual serveix.

I sobre la Conferència Episcopal Catalana?

Jo vaig estar al **Concili català**, hi havia bisbes que ho demanaven. **Deig, Torrella...** però el cardenal **Carles** i d'altres estaven totalment en contra. Hi ajudaria? Sí, evidentment, a fer més pinya. Però també depèn del cardenal que hi hagi a dalt. Si tu tens un cardenal que no és català, i que no té gaire simpatia amb el que és català, aleshores, ja pots tenir una Conferència Episcopal Catalana, que no serviria de gaire. I pot ser una excel·lent persona. O al revés: un bisbe catalanista que sigui un desgraciat. La de-

mocràcia té molts defectes, però també té certes virtuts. Imagina't que s'escull un bisbe o un capellà que després resulta que falla. Doncs li treus el títol i n'agafes un altre.

L'Església catòlica pot aprendre, en aquest sentit, de l'Església protestant?

Oh ja... Mira, una cosa molt bona que ha fet fa no massa, amb el tema de **Luter**, és **rehabilitar aquell document** tan bo que hi ha de l'Església luterana amb l'Església catòlica. Això són errors del passat enormes! A Luter se'l van carregar perquè deia que no s'havia de cremar els heretges. És curiós que durant centenars d'anys, inclús ja no dic papes i bisbes, monjos i abats deien que era totalment un pecat carregar-se un heretge. La inquisició va ser imposada pels reis, perquè els papes anteriors hi estaven totalment en contra. En el moment en què l'Església està unida amb el poder, envia el poder a cremar heretges. Quan ser heretge era també ser un mal ciutadà. El tret diferencial del cristià, i jo soc el primer que fallo, és que hem d'estar molt en contacte i molt a favor de la justícia social, dels pobres, perquè no hi hagi gent que pateixi.

Vostè va fundar l'Associació de Professionals de la Salut Cristians, el PROSAC.

El bisbe **Osés** d'Osca em va demanar que dirigís una comissió de Professionals de la Salut Cristians. Li vam dir així. En aquell temps només érem dos o tres a tota Espanya, de delegats diocesans laics. L'aplicació del Vaticà II està costant... Després vam fer una associació a nivell estatal, oficial de l'Església, de Professionals de la Salut Cristians, amb **uns estatuts** que són fantàstics. Abans que sortís cap altre testament Vital, vam fer el primer **Testament Vital Cristià**. Inclús el van traduir al japonès. Vam fer coses molt interessants, però no ha tingut gaire recolzament oficial, malgrat ser oficial.

Per què?

Perquè l'Associació de Professionals de la Salut Cristians està en frontera. I és trist que no se li doni més recolzament, perquè no és apuntar-se a una associació i *jtira que te vas!* És un compromís de vida. M'ha servit molt l'ACO i la revisió de vida. Poder fer revisió de vida del teu lloc de treball, evidentment, fora d'hores de treball.

Això està recollit a l'associació?

Sí. Fèiem unes trobades en què hi anava un centenar de persones, de professionals, metges i infermeres; però érem diferents del que hi ha al món. Ja ho vam fer expressament als estatuts. Vam ajuntar-los tots. Era interdisciplinar.

L'associació de Metges Cristians de Catalunya ja existia en aquell moment? S'hi van sumar?

No, ja hi eren. Però teníem un defecte molt gran: nosaltres ens ajuntàvem amb les infermeres. En el món, hi ha l'associació internacional i europea de metges catòlics, l'associació internacional d'infermeria, de farmacèutics... I nosaltres vam fer seccions, però amb la idea que no manessin els metges sobre la resta, sinó que hi hauria una comissió nacional integrada per gent de les diferents seccions. El treball de la Medicina és un treball en equip. Cadascú fa la seva feina i som tots necessaris. Però això era massa innovador i encara avui dia, dintre de l'Església, no agrada gaire. També vam dir que hi hagués una comissió interdiocesana. Pensant en Catalunya, precisament. I una al-

tra cosa: com que era una associació oficial de l'Església, el consiliari venia imposat pel bisbe. Aleshores vam fer que hi haguessin dos consiliaris. Un, l'imposat de l'Església i l'altre, escollit per nosaltres. [riu]

L'associació continua activa?

Sí, però està molt pobre. Sí que continua, ara presidida per **Manolo Reyes**, que va fundar una associació de bioètica fonamental i clínica a Madrid. Jo vaig estar de president els deu primers anys. Al principi vam treballar el tema de la bona mort, el testament vital cristià, seminaris per tot Espanya sobre la família del malalt, el malalt amb la SIDA; treballàvem localment, en seminari. Vam promoure que hi haguessin comitès de bioètica. Però no es podia estar a tot arreu. Imagina't: jo em dedicaré a la bioètica, però deixaré d'organitzar el PROSAC. Això ens va descapitalitzar: en alguns llocs van anar cap a la bioètica.

"LA GENT VA MOLT MÉS A L'HOSPITAL QUE NO PAS A LES PARRÒQUIES"

Veure oportunitat perquè aquests temes se segueixin treballant?

Mira, amb la Conferència Episcopal Espanyola, essent president del PROSAC em va tocar anar moltes vegades a Añastro 1, la casa de l'Església... Van fer un document molt bo -*Cristianos laicos, Iglesia en el mundo*- i em sembla que, per primera vegada a la història, on es reuneix l'assemblea de bisbes, van fer un 50% de laics; ens vam ajuntar allà tants bisbes com laics. Va ser un moment molt bo. Vaig demanar la paraula i vaig dir: "mirin, senyors bisbes, un problema que tenen és que tenint laics lluitant en frontera, en el món obrer, en el món educatiu, de la comunicació... quan treuen un document, agafen quatre amics que els donin quatre idees, sense consultar als altres. I surten documents que fan riure i que no tenen res a veure amb la realitat del món. Jo estava una mica molest amb documents que sortien d'eutanàsia i temes d'aquests. "No podeu dir aquestes coses així". Allò va agradar molt als laics. Després també hi va haver qui va dir "som laics, estem al servei dels capellans, hem de rebre ordres"; el contrari del que acabava de dir jo. Però sap greu, perquè són pèrdues d'oportunitats. L'Es-

glésia va perdre el món obrer al segle XIX, malgrat **Joseph Cardijn**... El jove fa temps que el va perdre, l'Església. I la dona, si no l'ha perdut, la perdrà... No es pot justificar de cap manera la no ordenació de les dones.

En l'àmbit de l'acompanyament al dol i la pastoral de la salut... Ho fa bé, l'Església? Fa prou?

No soc ningú per dir això... La pastoral de la salut com a tal ha tingut uns anys molt bons. Espanya ha estat líder en aquest tema, junt

amb els belgues i els francesos. La comunitat ha d'atendre els seus malalts, és fonamental. Si llegeixes els evangelis, hi és a cada pàgina. Totes les parròquies haurien de tenir els grups de pastoral de la salut. Jo vaig estar en el moment en què es començaven a fer. El germà de Sant Joan de Déu, el navarrès **José Luis Redrado**, coordinador del SIPS, el Secretariat Interdiocesà de Pastoral de la Salut, deia que a l'Església les coses no han de sortir per bonisme, ha d'haver-hi una organització, uns objectius, una planificació, una avaluació del que s'ha fet. I aquesta estructura no ha d'ofegar l'esperit, però t'has

de programar. La pastoral de la salut sempre hem criticat durant molts anys que era la pobra de les pastorals. I s'ha de lluitar més perquè la comunitat tingui més en compte els malalts. Hi va haver una època en què a les capellanies de l'hospital s'hi enviava el capellà que no servia per gran cosa. I no, és precisament un lloc de frontera. S'hauria de buscar gent amb vocació. La gent va molt més a l'hospital que no pas a les parròquies. És un lloc on donar exemple.

LAURA MOR -CR / LLEIDA | [LLEGIR AL WEB](#)

Sabadell Institucions Religioses

Una atenció personalitzada orientada al carisma i a la missió de les institucions.

Assessorament en inversions, gestió del patrimoni, finançament preferent, productes i serveis adaptats a les seves activitats econòmiques, col·legis, residències, hospitals, fundacions, i també per als seus empleats i familiars.

Perquè disposem de més de 40 anys d'experiència treballant amb les institucions religioses i adaptant-nos a les seves necessitats.

Un gestor especialitzat serà al seu costat per ajudar-los en totes les seves necessitats financeres i en la gestió del seu dia a dia.

Més informació a
www.bancsabadell.com/institucionsreligioses

B Sabadell
Ser on siguis

Càritas Barcelona: “Som un país generós defensant drets però no assegurant-los”

La tradicional roda de premsa que ofereix Càritas Barcelona cada any ha analitzat aquest dimecres 16 de desembre l'impacte de la segona onada de la Covid-19 en les famílies ateses per l'entitat eclesial. Un impacte que continua mostrant dades esfereïdores de desigualtat, de precarietat, de pobresa severa i d'una cronificació de la vulnerabilitat.

Des de Càritas Barcelona acabaven l'any 2019 conscients que els indicadors estudiats mostaven que alguna cosa no anava bé. “Aquelles dades ens recordaven a les del 2007, a l'anterior crisi econòmica”, ha afirmat Salvador Bus-

quets, director de Càritas Barcelona. Del 2010 al 2018 les llars que Càritas ajudava a pagar el relloguer eren una xifra estable, 500 famílies. L'any 2019 aquesta dada puja i passa a més d'un miler. Cal recordar, ha expressat Busquets, que el relloguer va ser l'opció que es va desenvolupar després de la guerra. Durant els anys '80 i '90 havia desaparegut i ara torna a repuntar, “ens preocupa molt aquest repunt”.

Demandant necessitats bàsiques

Des de la crisi econòmica del 2007 les famílies ateses no han parat de pujar als serveis de Cà-

ritas. “El 2019 vam atendre unes setze mil persones”. Passaven llavors de 4.100 famílies al doble ara mateix, a més de 8.500. “No és lògic que en un país desenvolupat com el nostre hi hagi tantes famílies que van a un servei de primera necessitat, com és la demanda de menjar i habitatge, dues necessitats bàsiques”, ha reconegut Busquets.

S’arriba al 13 de març del 2020 i es declara el confinament. “Amb la distribució d’aliments vam atendre unes deu mil persones. La partida més gran ha anat a pagar habitatge”. Des de càritas expliquen que van trencar la seva política i van donar aliments en espècie per l’alta demanda que es va generar. “Continuem fent-ho ara, junt amb els serveis de targetes moneder”. El suport d’abril a agost per menjar i pagar l’habitatge es va multiplicar per tres i per dos, respectivament. Arriba setembre i es comença a retornar a la situació prèvia abans de la Covid-19. “Arrosseguem un dèficit de 4 milions, però creiem que era necessari fer-ho. Constatem, però, que la solidaritat de la ciutadania també ha augmentat, s’ha ajudat en moltes iniciatives”.

Després del confinament, Càritas copsa que els impactes i seqüel·les es mantenen. “Les desigualtats augmenten, augmenta la preca-

rietat laboral, la dificultat d’accés a l’habitatge, i la bretxa digital”. I malgrat el respir que va suposar l’estiu i la possibilitat de tornar a treballar, **Míriam Feu**, responsable d’anàlisi de la realitat social de Càritas Barcelona, argumenta que encara el 53% de les llars acompanyades no té feina, i un 17% de les quals sí que en té és dins del mercat informal, aquell dedicat a les cures, a la neteja, o al repartiment. Unes feines sovint amb condicions no adequades. Sumant aquests indicadors, apareix que set de cada deu llars “estan en situació de fragilitat davant el mercat laboral”, i que estan emergint “noves precarietats laborals”. Hi ha una gran diferència actualment entre la gent que pot teletreballar i la que no, “assumint-se riscos amb la malaltia per mantenir la feina”.

Un sistema de protecció insuficient

Feu també denuncia que tenim un sistema de protecció “que no arriba, que és insuficient”, ja que, per exemple, tot i comptar amb la Renda Garantida des de l’any 2017, el 61% de les persones “no la coneix”, i només el 5% de les llars ateses la rep. El mateix passa amb l’Ingrés Mínim Vital, aprovat durant la pandèmia. “L’ajuda no ajuda”. Tota aquesta suma porta a més si-

tuacions de pobresa severa i a més llars sense ingressos. “Abans de la Covid-19 es parlava d’un 8% de llars en pobresa severa, ara parlem d’un 19%, 1 de cada 5 llars. “Un 63% de les llars ateses estan en situació de pobresa. Això afecta molt”.

Des de Càritas Barcelona és habitual que llistin unes propostes socials i unes demandes necessàries per revertir la situació social. Enguany, però, han optat per posar la mirada en allò que es va acordar i que no s’ha implantat. Salvador Busquets ha denunciat que detecten que som “un país generós defensant drets però no assegurant-los”. Recorda que a l’Estat Espanyol es garanteix l’accés a l’Ingrés Vital però no es fa cap esforç perquè arribi a les persones. O que s’assegura que totes les persones tinguin dret a uns serveis bàsics però després no es defineixen aquests serveis. “Assegurem drets però no assegurem la seva aplicació”.

Per aquest motiu Càritas Barcelona demana la ratificació i implantació de dues eines europees al respecte. La primera, la Carta social europea. Elaborada l’any 1961 i encara no ratificada per l’Estat Espanyol. La segona, el pilar europeu dels drets socials. Un acord marc aprovat l’any 2017 per implantar els drets socials en els estats

membres i que pretén marcar les línies socials a nivell europeu. A aquestes dues eines, Càritas demana sumar-li l'aplicació de drets socials. "El dret a una vida digna, el dret a un treball decent, polítiques públiques d'inserció laboral per a persones en situació administrativa irregular, el dret a l'habitatge, i el dret a viure en societat.

Un Nadal similar al primer Nadal

El cardenal arquebisbe de Barcelona, **Joan Josep Omella**, ha clos la presentació afirmant

que "només sortirem d'això treballant plegats, administració, institucions i organitzacions solidàries". El cardenal també ha fet una crida a l'administració, reclamant "una justícia distributiva pels més pobres".

Malgrat les dificultats, ha explicat Omella, des de l'Església continuaran treballant pels més pobres. "L'Església no només bateja i enterra, també està al costat dels més febles". El cardenal ha recordat que el primer Nadal de la Sagrada Família va ser molt similar al que avui

viurem. "A Betlem, sense habitatge, sense ser acollits. Quanta gent avui en aquesta situació". Per entendre bé el Nadal, ha afirmat, "cal entrar en l'interior de la festa i veure el missatge que comporta, un missatge de compromís i solidaritat".

Un Nadal per a tots els públics al Recinte Modernista de Sant Pau

Aquestes festes, més que mai, el Recinte Modernista vol ser al costat del públic local. La programació de Nadal aposta per activitats segures i de petit format que ofereixen la possibilitat de redescobrir el Recinte Modernista amb una altra mirada: la dels nens i nenes, la de les famílies.

Us imagineu un hospital amb jardins, túnels subterranis i animals que vigilen les estances dels malalts? Per primer cop, Sant Pau programa 'Llum, colors i natura' (13, 20 i 27, 28, 30 de desembre; 1, 3 i 4 de gener, 11.30 h), una activitat educativa que, mitjançant dinàmiques visuals i experimentals, us permetrà conèixer les característiques del modernisme i la importància que tenien la il·luminació, el color i la natura en el projecte original de Domènech i Montaner.

Visites teatralitzades

La màgia de la història de Sant Pau torna amb les visites teatralitzades (19, 20, 26 i 27 de desembre; 2 i 3 de gener, a les 12 h). Lluís Domènech i Montaner i una de les primeres infermeres que van treballar a l'Hospital de Sant Pau us convidaran a fer un viatge al segle passat per reviu els primers anys d'activitat sanitària.

Un Nadal més, Sant Pau s'omplirà de llum. Enguany el Recinte Modernista substitueix el tradicional mapping per una il·luminació especial que combinarà elements típics de Nadal amb un petit homenatge als professionals del sector sanitari i als pacients que han patit la Covid-19. La podreu gaudir del 23 de desembre al 6 de gener, de 18 a 21 hores.

A més, segueix en marxa la venda de 10.000 entrades a 5 euros a benefici de la recerca sobre la Covid-19 que impulsa l'Institut de Recerca de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

Totes les activitats que tindran lloc al Recinte Modernista durant aquest Nadal es poden consultar a la [pàgina web de Sant Pau](#).

Fotografia: Raquel Pérez, directora del Secretariat de la Comissió Episcopal per a l'Educació i la Cultura

Nova proposta de la classe de religió per itineraris

Raquel Pérez dirigeix el Secretariat de la Subcomissió Episcopal d'Universitats de la Conferència Episcopal Espanyola i, des de juliol 2020, dirigeix també el Secretariat de la Comissió Episcopal per a l'Educació i Cultura. En aquesta entrevista explica quina és la nova proposta que proposen els bisbes, al govern, per a integrar la religió en un àmbit d'educació en valors a les escoles.

En què consisteix la proposta d'ensenyament de religió catòlica que fa la Conferència Episcopal Espanyola?

La proposta que, com a esborrany inicial, hem fet arribar al Ministeri, parteix de la possibilitat d'integrar la matèria de Religió en les seves diverses modalitats confessionals (Catòlica, Evangèlica, Islàmica, Jueva), amb altres no confessionals com ara Ciutadania, Valors ètics i cívics, Ètica, etc... en una mateixa àrea. Aquestes matèries abracen continguts i valors comuns i, per això, podrien ser agrupades en un mateix marc, sota uns mateixos estàndards de competència. Això significaria que es podrien tractar uns mateixos dominis i estàndards, que puguin estar sota la modalitat que l'alumne escu-

lli (no confessional o confessional). Així, totes els alumnes treballen el mateix, però cadascú des de l'itinerari de la seva elecció.

Podria posar un exemple?

Sí. Per exemple, seria possible estudiar l'educació intercultural, el desenvolupament sostenible, el consum responsable, la ciutadania mundial... Tots són temes que es poden tractar des de les diverses modalitats o itineraris. Cada estudiant fa la seva opció identitaria, escollint des de quina modalitat vol acostar-se a aquests continguts; les classes s'impartirien en diverses aules. Posem per cas la cura del medi ambient; des de la modalitat catòlica, es fonamenta en la condició creatural i en la responsabilitat de la cura d'allò creat, de la "casa comuna" -com ens recorda el Papa Francesc en l'encíclica *Laudato Si'*-. Mentre que, l'assignatura no confessional pot fonamentar en paradigmes ecològics, filosòfics... El missatge serà el mateix: cuidar la natura, no destruir-la.

Els elements de fonamentació són diferents, però tots treballem les mateixes competències, els mateixos valors. Em trobo amb els altres en

quelcom que és comú però que abordem des de la diversitat, en la seva fomentació. Tenim uns valors comuns que estan recolzats en aproximacions diverses.

Quina novetat aporta aquesta proposta?

Amb això creiem que sortim de la dicotomia Religió i "alternativa a la Religió" a les escoles; és com mirar el tema des d'una perspectiva més àmplia. L'Ensenyament de la Religió a l'Escola permet iniciar un estudi com a assignatura, des de situacions culturals, qüestions d'actualitat, valors... que són comuns i es treballen també en altres matèries i àmbits a l'escola. Es pot posar en diàleg amb altres coneixements.

Quines competències tindria l'Estat, i quines altres l'Església?

Els nuclis temàtics, que serien comuns per a tots, podrien fixar-los l'Estat; les confessions -en el nostre cas, l'autoritat competent de l'Església Catòlica- conservarien la seva competència per establir el desenvolupament del contingut del currículum en la seva modalitat Catòlica, i la competència de proposar els pro-

fessors que impartiran docència en aquesta modalitat confessional.

Si s'apliqués la proposta, com creu que afectaria la relació entre Estat-Església?

Seria una oportunitat per a establir dinàmiques de col·laboració per a la consecució d'un bé per tot el sistema educatiu i la societat. Fins el moment, les administracions educatives s'han limitat a l'acompliment estricte dels mínims de la llei pel que fa a l'Ensenyament de la Religió a l'Escola, desaprofitant oportunitats educatives i la urgència de facilitar, des de l'escola, la integració de la diversitat religiosa en societats cada vegada més plurals i complexes.

Els reptes als quals s'enfronten les societats, com recorda amb freqüència el papa Francesc, exigeixen la participació de tots els agents, cadascú en l'exercici de la seva responsabilitat. L'assignatura de Religió està a l'escola i s'ajusta, com les altres matèries, a la seva natura curricular.

És importat subratllar que el Govern ha valorat el Pacte Educatiu Global, impulsat per el papa Francesc aquest darrer any, manifestant el seu

desig de participar en el mateix. I ja, en 2015, el papa Francesc va confirmar l'Agenda 2030, en la qual es troba l'Educació com a un dels Objectius del Desenvolupament Sostenible. Així que sembla que hi ha un horitzó compartit.

Per què és important que l'escola pública conservi l'opció de cursar religió?

La classe de Religió té un *perquè* a l'escola pública en l'acord constitucional; té un *com* que es confirma i defineix a cadascuna de les lleis educatives i té diversos *per a què* que es recolzen en poderoses raons legals, socials, ciutadanes i educatives. M'agradaria destacar, en aquest moment, el *per a* construir una Cultura de Pau. El primer per respectar l'altre és conèixer-lo. I potser, això ens manca avui dia, escoltar-nos més i sentir interès per les motivacions profundes de l'altre. Es poden veure, i cada vegada més, comportaments violents, també entre els joves, cosa que abans sembla que no passava tant, o al menys no es feia tanta difusió. Hi ha violència en molts àmbits, és com que si ens estiguéssim acostumant a relacionar-nos amb i des de la violència. Potser estem perdent el pensar i actuar des del bé comú.

Els mestres i professors de religió on queden dins d'aquesta proposta?

Ara mateix, segons els cursos, les comunitats autònomes, tenen diversos horaris. En algunes comunitats autònomes només tenen una hora a la setmana, el que resulta del tot insuficient per abordar el currículum d'ESO. Aquesta inestabilitat contrasta per exemple amb el nivell de preparació que s'exigeix al professorat; a més a més del grau o de la llicenciatura civil i el màster habilitant, des de l'Església se'ls demana un títol acadèmic eclesialístic d'almenys tres cursos acadèmics (denominat *Baccalaureatus* en Ciències Religioses), i 18 ECTS de Pedagogia i Didàctica de l'ERE. Realment exigim molt, perquè entenem que és necessària una bona formació, per a què després puguin impartir poques hores i hi hagi tanta inestabilitat laboral. Amb aquesta proposta es legitima més en l'escola la presència de l'Ensenyament de la Religió a l'Escola, en coherència també amb la formació i qualitat del seu professorat.

I a l'escola concertada?

A les escoles concertades també les afecta, és clar. Ja que aquesta proposta lliga el currículum

al que marca la Conferència Episcopal segons la seva competència, aquest mateix currículum d'assignatura és el que s'imparteix també a l'escola concertada.

Per fer aquesta proposta s'han basat en algun document, o bona pràctica?

Tenim en compte el marc legislatiu vigent, és a dir, tant els Acords Església-Estat, com la Constitució Espanyola, en el seu art.27; la nostra proposta, de fer, posa l'accent en l'art. 27.2, fonamentalment. També en els tractats internacionals i documents internacionals que han abordat la qüestió educativa; hi ha alguns documents excel·lents de l'UNESCO, de l'OCDE, de l'OSCE, del Consell d'Europa... que ofereixen un horitzó i un marc on treballar l'Ensenyament de la Religió a l'Escola. A més a més, hem conegut els currículums de models educatius d'altres països de l'UE, com Irlanda, Anglaterra o Finlàndia que treballen tot això amb normalitat.

En l'àmbit eclesial, aquesta proposta respon a la preocupació de l'Església per l'Educació, i una educació integral de la persona; per descomptat, també està la invitació del papa Fran-

cesc amb el Pacte Educatiu Global, i més recentment, en l'encíclica *Fratelli tutti*. També en el preàmbul de la constitució apostòlica *Veritatis gaudium* (2017) fa una invitació explícita a situar-se en diàleg amb la cultura actual, i posa l'accent en alguns aspectes interessants com ara la transdisciplinarietat.

Per què ara?

L'Església a Espanya sempre ha estat receptiva en el moment de dialogar sobre les maneres d'encaixar escolarment la presència de l'Ensenyament de la Religió a l'Escola. Certament, com hem assenyalat, el Pacte Educatiu Global i els reptes educatius compartits, ens obliguen a buscar en aquest moment, en el que s'està fixant una llei que ajudi a respondre a aquestes reptes, un nou model de col·laboració. Tot això arriba ara perquè el context ens ha brindat l'oportunitat. L'horitzó és comú.

Intraeclesialment, la recentment renovada Comissió Episcopal per a l'Educació i Cultura de la Conferència Episcopal ha comprès que aquesta és una bona contribució al moment de l'educa-

ció a Espanya i, a més a més, així dona resposta a la voluntat dels professors de Religió de fer més explícites les contribucions educatives de l'ERE.

Quina resposta ha donat el govern, s'ha recollit algun punt en la LOMLOE?

La proposta es va presentar el 30 de juliol durant la reunió amb la Ministra d'Educació i Formació Professional. Durant aquests mesos hi ha hagut contactes aïllats, i ells s'han compromès a donar resposta en un futur pròxim.

En la LOMLOE, fins el moment, no està reflectida la proposta que va fer la Conferència Episcopal al Govern. La modificació que s'ha introduït en la Disposició Addicional Segona, que hi hagi una assignatura no confessional de Cultura de les Religions, no té a veure amb la proposta de la que estem parlant.

La Llei avança al Senat i ens agradaria que una gran majoria dels partits polítics comprenguessin la importància d'aconseguir un acord polític, social i educatiu ampli per a què la proposta ofereixi una solució que doni estabilitat al siste-

ma educatiu pel que fa l'encaix de l'ensenyança de les religions a l'escola.

Això ens permetria treballar conjuntament per a posar una solució i avançar en alguna cosa; s'ha de mirar què ens uneix, i no què ens separa.

Ens encantaria poder parlar, dialogar de la nostra proposta, que no està tancada en absolut, és només un esborrany. Volem apropar-nos i parlar. Què podem fer junts, què podem fer separats... L'Església és molt conscient de la diversitat social, i respecta, per descomptat, que cadascú vulgui abordar els temes des de la seva perspectiva, però també demana poder abordar-los des de la seva per als alumnes i les famílies que vulguin educar els seus fills des de la identitat catòlica.

Engega't i posa't en marxa

Secundària

També disponible a:

- ▶ Infantil
- ▶ Primària

BAULA

Material aprovat
per la Conferència Episcopal Espanyola

Laudato si', oportunitat per renovar el projecte educatiu i pastoral a l'escola

Es pot entendre la Laudato si' com a element renovador del continguts educatius i pastorals? Del 19 de gener al 28 de febrer de 2021 la Fundació Escola Cristiana de Catalunya ofereix al col·lectiu docent el curs '**Escoles Laudato Si', una perspectiva pedagògica i pastoral**'. Una formació en modalitat online, bonificada per a les escoles, que encara té la **inscripció oberta**. "La conversió ecològica integral que proposa el **papa Francesc** no deixa de ser una proposta d'educació integral en clau cristiana", explica el pedagog **Carles Armengol**, que imparteix el curs.

CR | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Inaugurat el nou espai d'interpretació de l'acròpolis de Tarragona, "Tarracròpolis"

El **Museu Bíblic Tarraconense** ha inaugurat aquest dilluns dia 14 de desembre, a porta tancada per la situació sanitària actual, un nou espai museogràfic destinat a explicar l'evolució històrica de l'acròpolis de Tarragona al llarg de vint-i-tres segles. Per a la materialització d'aquest projecte s'ha habilitat un espai a la planta baixa del Museu Bíblic Tarragona en què es pot veure, entre d'altres, un audiovisual amb l'evolució de la història de l'acròpolis i catorze gravats originals amb imatges de l'acròpolis com finestres obertes al passat.

ARQUEBISBAT DE TARRAGONA | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Aules plenes de vida a la nova escola salesiana al Camerun

La construcció de l'escola secundària dels Salesians a Camerun, al barri de Mimboman, a Yaoundé, la capital de país, ja és una realitat amb majúscules. Els nois i noies desborden alegria al poder estudiar en un espai ben equipat i adaptat a les seves necessitats educatives, deixant enrere l'antic edifici en el qual compartien espais amb uns tallers molt sorollosos de formació professional que dificultaven moltíssim el desenvolupament de les classes.

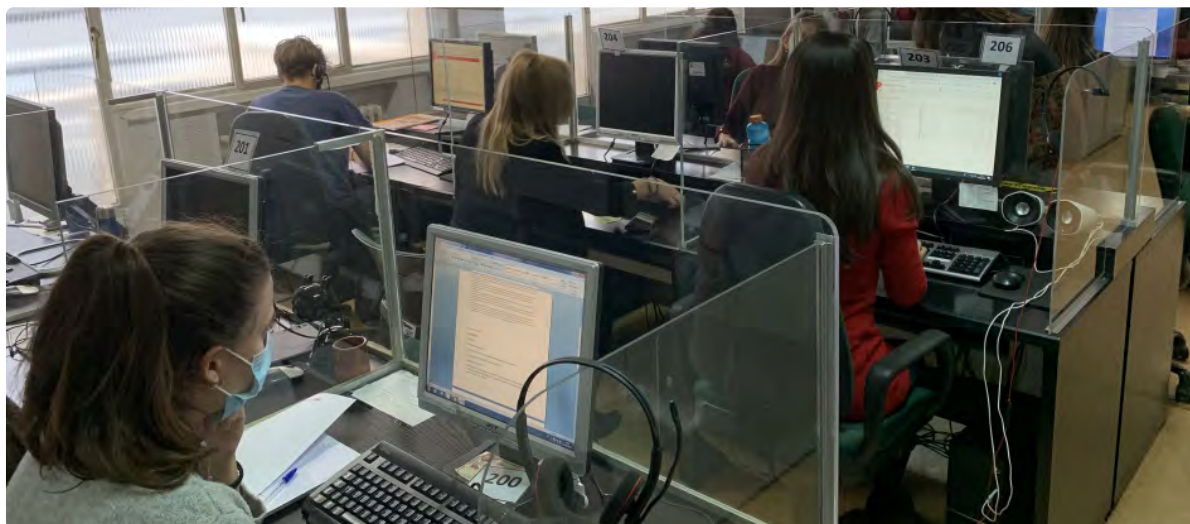
SALESIANS | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Més d'11.600 menors en risc de maltractament han demanat ajuda a través del Xat ANAR

Des que es va posar en marxa el novembre del 2017, el Xat ANAR ha aconseguit atendre un total d'11.643 peticions d'ajuda d'infants i adolescents de tot el territori espanyol. La Fundació ANAR va desenvolupar aquest servei pioner amb el suport la Fundació "la Caixa" i el Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030 per ajudar els menors d'edat a través de les tecnologies i les eines que ells utilitzen més habitualment.

Avui, la Fundació ANAR i la Fundació "la Caixa" presenten els seus primers resultats, que demostren l'eficàcia d'aquest servei a l'hora d'ajudar els infants i adolescents, així com la gran necessitat que en tenen els més joves del nostre país. Des que es va crear, aquest servei silenciós que permet als infants i adolescents demanar ajuda fins i tot en presència dels agressors sense posar-se en perill ha permès detectar 4.500 casos greus.

Tecnològicament dissenyat per esborrar les converses automàticament al costat de les víctimes, el Xat ANAR evita posar en risc el menor d'edat si és sorprès per l'agressor.

Aquesta característica ha estat especialment útil per ajudar en els casos de violència intrafamiliar durant el confinament estricte provocat per la COVID-19. A més a més, en aquesta situació, la Fundació ANAR va veure la necessitat d'ampliar el servei les 24 h del dia, tots els dies de l'any (anteriorment l'horari d'atenció era de 16 a 24 h), ja que ningú més no podia arribar a ajudar els menors, tancats moltes vegades amb el mateix maltractador.

“Des de la Fundació "la Caixa", apostem per aquest projecte innovador de la Fundació ANAR per la llarga trajectòria demostrada en l'ajuda als menors d'edat en risc a través del Telèfon ANAR. L'atenció a la infància en situació de dificultat o desemparament és una de les nostres prioritats, i vam veure que, amb el Xat, la Fundació ANAR podia multiplicar el seu impacte, com així ha estat, i arribar a molts més menors i, sobretot, als que pateixen problemes

més greus”, explica **Marc Simón**, subdirector general de la Fundació Bancària “la Caixa”.

Especialment útil en casos greus

El 89,3 % dels casos atesos tenien una gravetat mitjana o alta. Aquest servei es complementa amb el Telèfon ANAR, ja que es pot arribar a transformar automàticament en una trucada si el cas ho requereix per la seva urgència i gravetat. La urgència va ser mitjana o alta en el 81,1 % dels casos atesos. La gravetat i la urgència dels menors d'edat atesos van originar un total de 12.423 derivacions a recursos jurídics i socials de tot el país. A més, en 436 casos d'extrema gravetat, ANAR va haver d'intervenir amb forces i cossos de seguretat i serveis d'emergència de manera immediata per evitar un desenllaç fatal.

El 42 % de casos atesos van ser per violència

El motiu principal pel qual els adolescents demanen ajuda a través del Xat ANAR són els casos de violència, seguits de problemes psicològics i emocionals que dificulten el seu dia a dia. El maltractament físic i psicològic patit dins de la seva pròpia llar és el motiu principal de les consultes per violència (42 %), seguit de l'assetjament escolar (7 %) i de la violència

de gènere (3,1 %). Aquest canal facilita que els menors d'edat s'expressin d'una manera més còmoda a l'hora de parlar de temes tan delicats com l'abús sexual que poden estar patint (4,7 % dels casos), fins i tot en el cas que estiguin convivint amb el mateix agressor.

Les 12 tipologies de violència analitzades inclouen tant la violència intrafamiliar com la que té lloc fora de la llar. Els menors d'edat poden relatar de manera més detallada les seves vivències gràcies a l'anonimat que proporciona el Xat ANAR.

Gran volum de problemes psicològics

La família, els centres escolars i altres adults del seu entorn consulten el Xat ANAR en gran part per trobar-hi pautes educatives i evolutives. Els més joves, en canvi, hi recorren per expressar problemes psicològics greus. Entre aquests, destaquen els següents: ansietat alta, idees o intents de suïcidi, autolesions, símptomes depressius, baixa autoestima, trastorns d'alimentació, soledat i por.

“El Xat ANAR revela que els adolescents moltes vegades viuen una soledat acompanyada, en la qual els adults que es troben al seu entorn no són conscients dels problemes que de

veritat afecten aquests adolescents”, subratlla **Benjamín Ballesteros**, director de programes de la Fundació ANAR.

4 de cada 10 menors d'edat van trigar més d'un any a demanar ajuda

El Xat ANAR facilita l'obertura i la comunicació en casos molt greus que no havien estat capaços d'explicar abans a ningú.

4 de cada 10 menors que van recórrer a ANAR a través del Xat (45,8 %) patien el problema des de feia més d'un any, sense haver-lo pogut explicar a ningú o sense haver estat capaços de trobar-hi una solució. D'altra banda, més de la meitat dels infants i adolescents patien el problema diàriament (52,9 %).

“Una de les pitjors formes de patiment és patir-lo en silenci, durant molt de temps i cada dia. Aquesta és la situació de la majoria dels infants i adolescents que ens demanen ajuda a través del Xat ANAR. Com que es tracta d'un mitjà al qual ells estan acostumats, és percebut com un canal accessible i segur, cosa que ha facilitat que ens expliquin problemes que no s'havien atrevit a explicar abans a ningú. D'aquesta manera, hem aconseguit ajudar-los quan no era capaç de ferho ningú més”, assenyala Ballesteros.

Fotografia de portada del llibre: Gaby Arevalo | Cathopic

La teologia valenta de Francesc, en un llibre

La Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol aposta per una teologia provocativa, valenta, capaç d'abordar les qüestions difícils i d'obrir diàleg amb el món. Així es desprèn de la presentació del llibre *Francesc, pastor i teòleg*. Segons els seus promotors, la publicació és útil per “comprendre i valorar el pontificat del **papa Francesc**” i per “estar al corrent de tot el que el magisteri de l'Església està dient avui”.

Aquest dimecres 16 de desembre **s'ha presentat** a l'Aula Magna de l'Ateneu Universitari Sant Pacià. El llibre recull les ponències del **Congrés internacional 'L'aportació del papa Francesc a la teologia i a la pastoral de l'Església'**, celebrat a Barcelona el mes de novembre de 2019 i dedicat a l'anàlisi del pontificat del papa Francesc. Es tracta d'una edició de 414 pàgines i en català. Aviat també estarà disponible en castellà i italià.

La premonició d'un moment decisiu

“El fil conductor del pensament del papa Francesc és lògic i evangèlic”, ha valorat **Daniel Palau**, director de la **Càtedra Pont i Gol** i coordinador del congrés. “El papa Francesc ha estat i és un bon mestre pel que fa al plantejament de

les seves pròpies intuïcions i al desplegament dels seus arguments. Sap comunicar el que creu, capta aprofundidament la realitat que l'envolta i respon als neguits dels homes i dones del nostre temps", ha dit.

Palau ha descrit "una premonició compartida entre els assistents" durant el Congrés. I explica: "Vam percebre que ens trobàvem en un punt decisiu de la vida de la nostra Facultat i també de la nostra Església a Barcelona, a Catalunya, a Espanya, i a Europa". En concret, ha dit que els "gestos, paraules i accions" de Francesc "inauguren un segon període de recepció del Concili Vaticà II".

Utilitat provocativa

Palau ha defensat la capacitat provocativa del llibre, que empeny el lector "a seguir fent la feina que fa tot bon pastor i de tot bon teòleg". Això és "desxifrar què diu Déu a la vida" i "discernir com cal esdevenir testimonis de l'alegria de la fe".

El director de la Càtedra Pont i Gol ha valorat que el llibre serà útil quan "des de les nostres realitats eclesials traduïm i continuem posant

fil a l'agulla per tal de revifar els nostres projectes". I per això ha defensat també una teologia que es plantegi "abordar les qüestions difícils del nostre temps amb valentia, transparència i amb el desig d'obrir i un sincer diàleg amb el món".

L'originalitat en Francesc

La professora **Mar Galceran**, coordinadora tècnica del Lloc de la Dona de les germanes Oblates ha explicat que els eixos transversals del compendi són també presents en la nova encíclica *Fratelli tutti*. I ha parlat de la "originalitat" del magisteri del Papa: "Francesc és original perquè retorna als orígens i a l'essència del cristianisme". Galceran ha reconegut que en la vida cristiana "de vegades ens hem engrèixat amb coses supèrflues i que no ens calen". I ha descrit l'essència d'aquest retorn: "Una vida evangèlica és senzillesa, sobrietat, misericòrdia, proximitat, cura i atenció a totes les persones que estan en els marges de l'existència".

Sense moralismes

Per a la professora, el Papa té "una visió polièdrica de la veritat", aposta pel diàleg, trenca

prejudicis i posa l'accent en allò que uneix a les persones i no en allò que les separa. En valora la capacitat de "transcendir la realitat" cap a "una realitat infinitament amorosa". Considera que Francesc practica una teologia en context, gens especulativa: "Fa una teologia pastoral, reflexió i acció alhora", ha dit.

"El papa Francesc defuig dels moralismes", ha apuntat Galceran. Els titlla de "font de discriminació, d'exclusió" i creu que "donen peu a confrontacions, a supremacismes". Per contrast, "com a bon jesuïta, apel·la al discerniment de la pròpia consciència, per damunt de qualsevol moralisme". Un pas que Galceran considera molt més exigent.

La Fratelli tutti en context de pandèmia

Mar Galceran ha anotat com a elements força de la *Fratelli tutti* el context de la pandèmia: "És una clara invitació a plantejar-se què és l'essencial de la vida". A la *Fratelli tutti* el papa desplaça "el centre d'aquesta civilització tècnico-industrial, individualista, egocèntrica, cap a un model de civilització solidària i de cura mútua". Galceran ha subratllat la "confiança radical amb

l'ésser humà" que passa per "tocar la realitat de l'altre". El papa assenyala que "la pandèmia ha posat en evidència i amb cruesa que no teníem un projecte comú d'humanitat". I ha conclòs que Francesc a "la Fratelli tutti fa un elogi clar a la fragilitat i la vulnerabilitat" també una crida a la tendresa i la proximitat per "salvar el món".

El salt a la mirada universal

El degà de la Facultat de Teologia de Catalunya, **Joan Torra**, s'ha preguntat què afegeix la papa Francesc a la *Fratelli tutti* respecte el congrés celebrat el 2019. Mirant els títols del recull de ponències i de la nova encíclica, Torra ha afirmat que hi afegeix "el *tutti*, la universalitat". "El salt meravellós, a la mirada universal".

Torra ha assenyalat el convenciment de Francesc que "l'Església és sinodal". Com a exemple: "No són les conferències episcopals que citen el papa, a això ja hi estem acostumats; és el papa que cita les conferències episcopals". I ho fa en categoria d'encíclica. Torra ha valorat que si el llibre hagués sortit abans "estic convençudíssim que hi hauria estat citat aquí". Ha recordat que el congrés va aprofundir també

en temes com la sinodalitat, la misericòrdia samaritana, l'acostament al marginat, l'alegria, el diàleg de les religions i la pau.

Torra ha demanat "llegir tots dos llibres". El recull de ponències, "per entendre tot el que ha fet en set anys de magisteri el papa Francesc, pastor i teòleg"; i la *Fratelli tutti*, per "afegir-hi aquest salt descomunal a la universalitat". I a les crítiques de si "el papa Francesc no és un gran teòleg, però sí un gran pastor", Torra diu que amb la *Fratelli tutti* "redimensiona la Teologia del segle XXI".

El rector de l'Ateneu Sant Pacià, **Armand Puig**, ha dit que en el llibre es veu "el projecte d'un papa que té un carisma i que té una profecia". Així ha apuntat que "no només descriu pensaments, sinó que hi ha un punt de comprensió profunda". Això es dona, ha justificat, perquè bona part dels ponents són col·laboradors directes del papa.

No es pot separar teologia de pastoral

Per a Armand Puig no es tracta de "dir si és més pastor o és més teòleg", sinó perquè "des del

començament fa teologia des de la vida i fa pastoral des de la teologia". "No és un pastoralista, és un teòleg pastoral". Un fet que situa el papa com a personatge significatiu també "per a no creients, que se senten representats pel que ell diu i fa".

"No podem separar teologia de pastoral i això és bo que ho escoltin tots els capellans i tots els agents de pastoral", hi ha afegit **Joan Josep Omella**. Separar una de l'altre "és un error". El cardenal i arquebisbe de Barcelona ha recordat que Francesc "com a bon jesuïta" contempla el naixement de Jesucrist". En aquest temps de Nadal s'ha fixat en aquesta "contemplació de la perifèria" amb un nen que "neix en extrema pobresa, en la perifèria de Betlem".

Omella, que acabava de presentar el **darrer informe de Càritas Barcelona** just abans de la presentació del llibre, ha dit que "les coses naturals i les sobrenaturals estan unides per sempre: Déu i l'home". I que "per això trobem a Déu en el pobre".

Tot té un principi: Casa Vicens, l'origen de Gaudí

Quan només tenia 30 anys, l'arquitecte Antoni Gaudí va rebre l'encàrrec de dissenyar una casa d'estiueig per a Manel Vicens i Montaner, un corredor de borsa, a la Vila de Gràcia. Així comença una de les històries més fascinants de l'arquitectura, l'origen del modernisme i el preàmbul de la que seria una de les carreres arquitectòniques més reconegudes mundialment.

Durant 130 anys, la Casa Vicens ha estat una residència privada i ha romàs com una joia oculta a la ciutat de Barcelona fins que, el novembre del 2017, va obrir les portes com a casa-museu després de tres anys de restauració i rehabilitació, que li van permetre recuperar l'essència del primer Gaudí.

Actualment, la Casa Vicens combina tres activitats: d'una banda, les visites culturals, d'altra banda, la realització d'esdeveniments –reunions de treball, experiències gastronòmiques o rodatges– i, finalment i no menys important, l'activitat escolar. Des del principi, Casa Vicens ha tingut clar que el fet de ser la casa-manifest de Gaudí també suposa la responsabilitat de donar a conèixer la seva obra. Per això organitza activitats escolars per a primària, secundària i batxillerat en el marc d'un pla educatiu alineat

amb els valors de Casa Vicens: creativitat, excel·lència, audàcia, descobriment i proximitat, i amb les demandes de l'entorn per descobrir de manera pedagògica aquest Patrimoni Mundial i la figura de Gaudí.

Per a aquest curs ofereix "Desconstruint Casa Vicens", una visita dialogada adaptada al nivell de l'alumnat en la qual s'aprofundeix en la concepció arquitectònica d'una casa, des dels ma-

terials fins a la decoració, tot passant per fets rellevants de la història, com ara l'arribada de la llum elèctrica o l'aigua corrent. Un recorregut amb un enfocament didàctic on l'alumnat és part activa i definidora del recorregut, resolent reptes i establint un diàleg amb l'educador/a amb l'objectiu de comprendre els espais de l'habitatge, l'arribada del modernisme, la figura de Gaudí i el context històric i social en què es crea la Casa Vicens.

Fotografia: Servei Jesuïta al Refugiat

M. Carmen de la Fuente: “La mateixa gent mor al Mediterrani, Mòria o Badalona”

L'incendi a una nau de Badalona que va acabar amb la vida de quatre persones ha posat de relleu les condicions de vida a les que es veuen abocades moltes persones del nostre país, especialment les d'origen migrant. Coincidint amb Dia Internacional del Migrant, conversarem amb la directora de la Fundació Migra Studium, **María del Carmen de la Fuente**. Denuncia que “les persones que van morir a la nau de Badalona són les mateixes que ho fan en trànsit, al Mediterrani, o als camps de refugiats com el de Mòria”.

“El desastre de Badalona és el cost d’una societat que no acull”, diu la sociòloga. Els habitants van esperar durant dies el recompte definitiu de persones mortes en l’incendi. Al negar-se l’empadronament sense domicili fix, l’administració no tenia cap mena de recompte de quantes persones hi havia a l’interior de la nau en el moment en que es va iniciar el foc.

Al llarg de la conversa, la coordinadora del Servei Jesuïta al Migrant repeteix diverses vegades que es tracta “dels nostres veïns i veïnes, gent que intenta guanyar-se la vida i que viu amb nosaltres”. Ho diu amb coneixement de causa:

a la Fundació Migra Studium, que manté les seves activitats presencials, acompanyen persones que sovint es veuen obligades a viure al carrer, en locals o naus per la falta de recursos públics que garanteixin un habitatge. “Calen recursos -afirma l'experta en migracions- però sobretot cal una estratègia d'acollida a les persones que arriben a casa nostra, completament absent a dia d'avui”.

Aquesta mancança, tant al país que acull com en les vies de trànsit, “sotmet als migrants de manera continua a perdre la vida”, unes vides que “van acumulant un patiment rere altre”. Al cap i a la fi, resumeix de la Fuente, “migrar, que és un dret, es converteix en un perill de mort”. Aquest és el resultat de “polítiques racistes i que s'acarnissen amb les persones migrades”, denuncia.

La Rambla de Gorg s'ha transformat en l'escenari de la protesta en forma d'acampada que han dut a terme alguns dels damnificats per l'incendi. Als altres afectats se'ls ha ofert recursos d'emergència, un fet que de la Fuente qualifica insuficient: “No és una emergència, és la seva situació habitual i això és posar pedaços”.

Obligats a malviure

Sobre el paper, el temps que necessita una persona nouvinguda per regularitzar la seva situació administrativa són 3 anys, en els que ha de demostrar el seu arrelament social. A la pràctica, es tracta de molts més anys.

La **regularització és una carrera d'obstacles**, per de la Fuente “està tan ben definida que porta a pensar que algú l'ha planificat perquè les persones es cansin i desisteixin”. Per demostrar l'arrelament social, les persones migrades han d'acreditar tres anys d'empadronament continuat, “un requisit difícil davant la negativa de molts municipis a empadronar sense domicili fix”.

Mentre no poden regularitzar la seva situació administrativa, diu la directora de Migra Studium, els treballs en l'economia informal els exposen a la vulneració de drets i la desprotecció laboral. “Hi ha patrons aprofitant-se de les persones en situació irregular -afirma-. Si aquestes persones poguessin denunciar el que viuen, ens assabentariem de tot allò que com a societat no hem volgut veure”.

Administracions saturades

Les administracions van anunciar al mes d'abril una pròrroga per a tots aquells documents que s'havien de renovar o caducaven durant la pandèmia. Una pròrroga que acaba el dia 20 de desembre. Això pot representar que moltes persones migrades que havien regularitzat la seva situació vegin com caduca el seu NIE i no puguin renovar-lo, per traves burocràtiques. Un perjudici en un moment en què “les administracions estan saturades, sense cites i amb la majoria de les atencions online, que exclouen a moltes persones”.

Una saturació de les administracions i serveis públics, assenyala de la Fuente, que estan deixant “sense sortides” a gent amb necessitats tant diverses com renovar la seva documentació o trobar una plaça per dormir en un alberg. “Les administracions es passen les responsabilitats d'unes a altres”, denuncia, un fet que considera inacceptable quan estem parlant de “drets humans inalienables”. Davant l'excusa política de la falta de recursos demana “buscar alternatives per garantir els drets”.

Les cendres del seus éssers estimats en un columbari de les parròquies emblemàtiques de Barcelona i Catalunya

Lloguer mensual per a una urna

19,30 €*

Lloguer anual per a una urna

193 €

(Els dos primers mesos sense cost)

IVA inclòs. Autorenovables. *Quota subjecte a una permanència de 3 mesos.

**La millor
elecció per
mantenir el
record**

Més informació i reserves al 900 535 811
coralmemorial.com

CORAL
INNOVACIÓ EN COLUMBARIS

Valls posa al descobert el seu espectacular orgue
DL, 14/12/2020 | DIARI DE TARRAGONA

El Papa critica els cristians que tenen "cara de funeral"
DL, 14/12/2020 | LA VANGUARDIA

Món Sant Benet suspèn la tercera edició del pessebre vivent al monestir
DM, 15/12/2020 | REGIÓ 7

Mor als 90 anys Josep Guitart
DM, 15/12/2020 | BISBAT DE VIC

L'arquebisbe d'Urgell envia un missatge als afectats per la crisi sanitària de Tremp
DM, 15/12/2020 | BISBAT D'URGELL

La Passió de Cervera perilla de nou per l'aforament en assajos
DC, 16/12/2020 | SEGRE

Montserrat ja té exhaurida la seva capacitat per a les litúrgies de Nadal
DC, 16/12/2020 | REGIÓ 7

La Sagrada Família renegocia amb l'Ajuntament el pagament de les compensacions a la ciutat
DV, 18/12/2020 | EL PAÍS

La Sagrada Família
@sagradafamilia

El diumenge la Basílica acull la missa d'ordenació episcopal de Mons. Javier Vilanova Pellisa com a bisbe auxiliar de Barcelona. Pots seguir-la en directe a partir de les 17 h aquí: tinyurl.com/y5g5cweh

Traducir Tweet

13:22 · 18 dic. 20 · Twitter Web App

Escoles FEDAC
@EscolesFEDAC

L'aposta tecnològica de la FEDAC i la implementació del #plaTRIPLEX d'aprenentatge combinat ens ha permès superar un 1r trimestre d'un curs especial. Orgullosos del nostre alumnat, educadors i famílies! Moltes gràcies per haver-ho fet tan fàcil! #avuidemà2024 #passioveducar

Traducir Tweet

Twitter ha necessitat

Solidaritat Sant Joan de Déu
@solidaritatSJJD

Com cada any, @aimsfestival ens ha regalat un concert de música de cambra a #SJD Serveis Sociosanitaris. Una de les activitats de #Nadal que més gaudeixen les persones grans i amb problemes de salut mental que cuidem en aquest centre de Sant Joan de Déu! 🎄🎵 #EnsAgradaCuidar

Traducir Tweet

1.3 reproduccions

13:45 · 18 dic. 20 · Twitter Web App

Justícia i Pau
@JusticiaIPau

J. Jariá: "La pandèmia no només és un problema que hem de resoldre sinó també és un símptoma de determinats canvis planetaris que s'estan produint i que tenen implicacions des del punt de vista de com ens hem de construir com a societat." #DillunsDH

[youtube.com/watch?v=fuwEDd...](https://www.youtube.com/watch?v=fuwEDd...)

Traducir Tweet

13:42 · 18 dic. 20 · Twitter Web App

Escola Pia Balmes - BCN
@escolapiabalmes

3... 2... 1... LLUM!!!

Aquest és el nostre regal de Nadal per tots i totes!!

Aquest any, com que no hem pogut fer pessebre a la porta principal de l'Escola perquè les famílies no hi podedu entrar, hem pensat fer un regal de llum al xamfrà de l'Escola.

Traducir Tweet

290 reproduccions

20:52 · 18 dic. 20 · Twitter for Android

Claretians Catalunya
@ClaretiansCat

La #pandèmia ha afectat de ple l'activitat ordinària de les escoles. Enguany, l'actitud per afrontar aquest sotrac ha inspirat els lemes del nou curs.

Des de @claretbarcelona 🙌
'Avui és demà'
Des de @claretvalls 🙌 'Fent camí'

Traducir Tweet

9:00 · 16 dic. 20 · Twitter Web App

Abadia de Montserrat
@montserratinfo

Avui que se celebren els 250 anys del naixement de #Beethoven, recuperem aquesta anècdota sobre la relació directa entre el compositor i els monjos de #Montserrat, explicada al programa @tallerlutier de @catalunyamusica

Traducir Tweet

La relació directa entre Beethoven i els monjos de Montserrat - Abadia de Montserrat [abadiamontserrat.cat/](https://www.abadiamontserrat.cat/)

12:15 · 16 dic. 20 · Hoosuite Inc.

CPL Editorial
@CPLeditorial

30 INTENCIONS D'ORACIÓ
#FRATELLITUTTI

5- Perquè creixin les iniciatives per refer una comunitat a partir d'homes i dones que facin pròpia la fragilitat dels altres... (FT 67)

#Advert

Traducir Tweet

11:00 · 17 dic. 20 · Twitter Web App

Jesuïtes Catalunya
@jesuïtescat

"La mort d'una persona constitueix el final de les nostres experiències sincròniques amb ella. Però no és el final de les experiències diacròniques, que donen accés a una nova forma de presència seva". Josep F. Mària SJ escriu a @pregariacat pregaria.cat/el-cor-del-mon...

Traducir Tweet

17:25 · 13 dic. 20 · Hoosuite Inc.

Fundació Pere Tarrés
@FundPereTarrés

El nou informe #EIPanoràmic fa una radiografia de l'economia de les entitats catalanes. La primera conclusió és que les entitats del tercer sector han sabut adaptar-se raonablement bé a la situació generada per la pandèmia. Aquí, l'informe complet ow.ly/hqM550CP3ew

Traducir Tweet

EL PANORÀMIC 2019

L'informe de les entitats catalanes

14:10 · 18 dic. 20 · Hoosuite Inc.

Obs Blanquerna
@Obsblanquerna

Parròquia de Santa Maria del Taulat al #Poblenou. Entres i et trobes a l'inefable mossèn (també professor universitari) @franromeu escoltant a la gent. Quins grans professors que tenim! #orgullblanquerna @esglesiabcn

Traducir Tweet

4. Blanquerna y 2 más

20:20 · 14 dic. 20 · Twitter for iPhone

Unió de Religiosos de Catalunya
@ReligiososCat

El jesuïta Víctor Codina, que va ser convidat al Sinode de l'Amazònia pel papa Francesc, va parlar dissabte sobre el Sinode i els seus reptes en el nou 'Debat a Sant Ildefons' convocat per @cristianismexxi. Més informació a @catreligio bit.ly/3nkNdy1 @jesuïtescat

Traducir Tweet

10:00 · 18 dic. 20 · Twitter Web App

CATALUNYA RELIGIÓ

Resum en paper de la setmana | ISSN 2604-7012 | Tota l'actualitat a www.catalunyareligio.cat

Direcció: Laura Mor i Iriarte. **Redacció:** Glòria Barrete, Ignasi Escudero i Jordi Llisterrí. **Edició paper:** Macià Grau. **Col·laboradors:** Eloi Aran, Ramon Bassas, David Casals, Xavier Memba, Lucía Montobbio, Alba Sabaté, Roger Vilaclara. **Adreça:** Carrer dels Lledó, 11. 08002 Barcelona. **Telèfon:** 674050748.

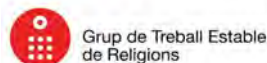
Correu-e: info@catalunyareligio.cat. **Publicitat:** Paris Grau | comunicacio@animaset.cat

Catalunya Religió és una iniciativa de la Fundació Catalunya Religió. **Patronat:** Eduard Ibañez (president), Míriam Díez (vicepresidenta), Ignasi Garcia i Clavel, Núria Iceta, Manuel Manonelles, Anna Vilà.

AMB EL PATROCINI DE

AMB LA COL·LABORACIÓ DE

Amb el suport de:

